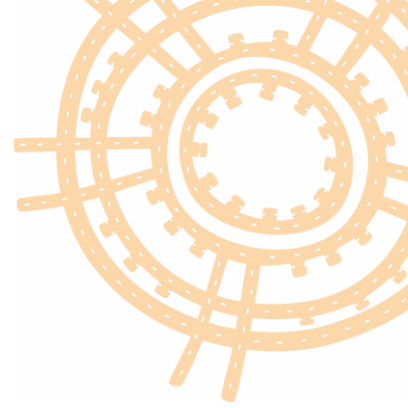

NUNATTA
KATERSUGAASIVIA
ALLAGAATEQARFIALU

Nuuk, 21. maj 2021

Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu hørings svar vedr. VVM/SVB-redegørelse for sjældne jordartsprojektet ved Kuannersuit (Kvanefjeldet)

Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu/Grønlands Nationalmuseum og Arkiv (NKA) ønsker i forbindelse med denne høring at gøre opmærksom på følgende forhold:

1.

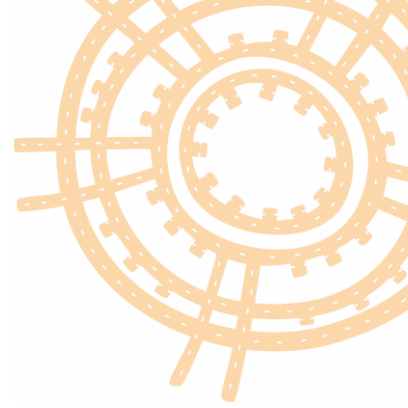
Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu/Grønlands Nationalmuseum og Arkiv (NKA) er medforvalter af verdensarvsområdet *Kujataa, Grønland: nordbo- og Inuit landbrug på randen af indlandsisen*. En stor og bærende del af verdensarvsområdets definerede Outstanding Universal Value (OUV) er det levende kulturlandskab, nærmere bestemt den grønlandske fåreholderkultur, der fortsætter med at bruge af marker og græsgange grundlagt af nordboerne fra omkring år 1000 e.Kr.¹. Det er altså de nuværende fåreholderes landbrug – historisk og nu – der er med til at give og bevare verdensområdets særlige karakter, miljø og kulturarvsværdi.

I forbindelse med forvaltningsaktiviteter i verdensarvsområdet, har NKAs ansatte hyppig berøringsflade med områdets interessenter og stakeholders. På baggrund af denne kontakt, er det af omgange blevet meddelt NKA, at flere fåreholdere er nervøse for konsekvenserne af Kvanefjeldsprojektet, samt at enkelte helt overvejer at opgive deres fårehold, hvis projektet går i gang. Fåreholderens bekymring er også af flere omgange blevet udtrykt i offentlige medier^{2, 3}. ***NKA mener derfor ikke, at GME's fremsendte VVM/VSB materiale forholder sig kritisk nok til Kvanefjeldsprojektets potentielle negative indvirkning på verdensarvsområdets levende kulturarvsværdier***, idet man i VVM'en blot konkluderer: "With the closest UNESCO World Heritage listed site 18 km away, the Project will have no impact on any protected areas" (afsnit 2.5.7 s.35). NKA er af den holdning, at Kvanefjeldsprojektet vil få en betydelig negativ påvirkning på verdensarvsområdets OUV, hvis det medfører at nogle af fåreholderne oplever ringere vilkår i forhold til deres produktion, eller hvis nogle fåreholdere helt opgiver erhvervet.

¹ Vésteinsson, O. 2016: Nomination to UNESCO's World Heritage List: Kujataa - a subarctic farming landscape in Greenland. 265 pages.

² Sermitsiaq Søndag, 26. april 2020: *Fåreholderformand: Hvilke konsekvenser vil minen have?*
<https://sermitsiaq.ag/node/221131>

³ Kalaallit Nunaata Radioa, 3. april 2020: *Fåreholdere og forening er bekymrede for mineprojekt i Kuannersuit.*
<https://knr.gl/da/nyheder/f%C3%A5reholdere-og-forening-er-bekymrede-mineprojekt-i-kuannersuit>

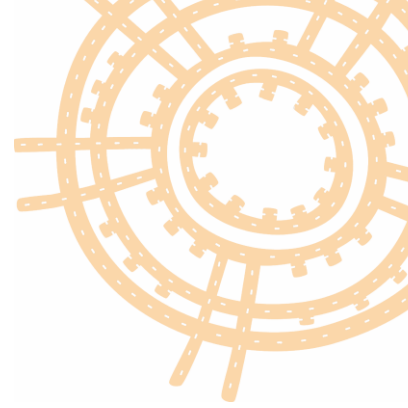
2.

Det muligt at justere grænserne for et UNESCO verdensarvsområde⁴, f.eks. at udvide dem, hvis forhold og lokale ønsker taler for det. En udvidelse af et verdensarvsområde foregår efter officiel ansøgning og proces, hvor NKA er første indgang til ansøgninger fra Grønland. 18. maj 2018 modtog NKA en e-mail fra foreningen Urani Namik, hvori man argumenterer for at optage nordbolokaliteterne Dyrnæs (NKAH 2296/Ø18) og landnamsgåden (NKAH 1572/Ø17a) – beliggende på hver sin side af Narsaq by – i Kujataa UNESCO Verdensarvsområdet. Denne skrivelse bliver fulgt op af en pressemeddelelse 8. august 2018, hvor også bl.a. Narsaq Museum tilslutter ønsket om at få disse lokaliteter indlemmet i verdensarvsområdet.

2. maj 2018 sender NKA svar til foreningen Urani Namik, hvori NKA medgiver den kulturarvmæssige vigtighed af Narsaq området og dets nordbolokaliteter: Lokaliteterne Dyrnæs (NKAH 2296/Ø18) og landnamsgåden (NKAH 1572/Ø17a) er både forsknings- og kulturhistorisk nøglelokaliteter i forhold til nordboernes aktiviteter i Sydgrønland. Samtidig er Narsaq området vigtig i forhold til udviklingen af Inuit's moderne landbrugshistorie, idet det var et af de første steder hvor Inuit begyndte at holde husdyr (kvæghold) i slutningen af 1800-tallet. Samtidig har slagteriet ligget i Narsaq i mange år og byen er en helt særlig og integreret del af den sydgrønlandske fåreholderkultur.

NKA ønsker derfor at gøre beslutningstagere og stakeholders opmærksomme på, at det samlet set er NKAs vurdering, at det vestligste af Narsaq-halvøen udgør et af de mest oplagte områder til en eventuel fremtidig udvidelse af Kujataa UNESCO verdensarvsområdet, idet her findes et særligt godt eksempel på de alle følsomme kulturarvsverdier, der oppebærer verdensarvsområdets enestående universelle værdi (OUV). Videre er det også NKAs vurdering, at en opstart af Kvanefjeldsprojektet helt vil udelukke en eventuel fremtidig inddragelse af Narsaq området i Kujataa UNESCO Verdensarvsområdet.

⁴ UNESCO World Heritage List 2021: <https://whc.unesco.org/en/list/?type=natural>

3.

På baggrund af det i VVM'en skitserede planmateriale med indikation af nye anlæg og infrastruktur i forbindelse med Kvanefjeldsprojektet, kræver NKA – jf. Inatsisartutlov nr. 5 af 12. juni 2019 § 12 stk. 2 – at der forud for nogen form for fysisk anlægsaktivitet foretages en arkæologisk besigtigelse af følgende områder (jf. VVM figur 11: *a) alle lednings- og vejforløb; b) gråbjergsdepot; c) kraftstation power station, koncentrator og raffinaderi, inkl. dæmning og d) indkvarteringslandsby og e) havneanlæg.*

I forlængelse af de arkæologiske besigtigelser kan NKA – med hjemmel i Inatsisartutlov nr. 5 af 12. juni 2019 § 12 stk. 2 – kræve at der efterfølgende skal foretages arkæologiske udgravninger af fortidsminder forud for anlægsaktiviteter, herunder af de allerede registrerede lokaliteter NKAH5355/60V2-0IV-071, Taseq, NKAH5359/60V1-00I-169, Nuugaarmiut, NKAH5358/60V1-00I-168, Illunnguaq og NKAH5360/60V1-00I-170 (ingen stednavn).

På vegne af NKAs fredningsudvalg

Christian Koch Madsen, PhD
Souschef, Grønlands Nationalmuseum & Arkiv